

Zoönosen

Goedgekeurd door Sociale Partners

Dieren kunnen infectie ziekten overbrengen, een klein deel van deze ziekten zijn besmettelijk voor de mens. Dat zijn zoönosen. Regels voor de bevordering van de gezondheid en het welzijn van landbouwhuisdieren als varkens zijn vastgelegd in de Wet Dieren.

Er kan op veehouderijen t.a.v. pathogenen onderscheid worden gemaakt in dierziekten namelijk:

1) aangifteplichtige ziekten zoals MKZ en varkenspest.

2) bedrijfsgebonden dierziekten zoals Salmonella

Voor aangifte plichtige ziekten zijn er nationale en op Europees niveau wettelijke maatregelen. Deze ziekten komen incidenteel voor en over het algemeen voor de mens minder belangrijk.

Bij de vóórkoming van deze aangifte plichtige ziekten worden hygiënebarrières in acht genomen.

Bedrijfsgebonden ziekten komen endemisch voor. Een aantal daarvan zijn zoönosen. Gesloten bedrijfsvoering en preventieve vaccinaties spelen een belangrijke rol in de beheersbaarheid. Het gebruik van diergeneesmiddelen is aan steeds striktere eisen gebonden om te voorkomen dat deze middelen bij consumptie de mens kunnen bereiken. Een bekend voorbeeld van een infectie is Salmonella.

Minimalisering van besmettingsrisico's en adequaat reageren op besmettingsproblemen staan binnen de veehouderijen centraal.

De veehouders is er alles aan gelegen om insleep van ziekten tegen te gaan.

De inzet in de arbocatalogus is op de eerste plaats om zoönosen te voorkomen en vervolgens om werknemers te beschermen als er sprake is van een zoönose. Indien een specifieke zoönose zich voordoet met kans op uitbraak, zijn er protocollen en draaiboeken van NVWA met afspraken die gevolgd moeten worden.

Wat is de gewenste situatie?

- ✓ De varkenshouder doet er alles aan om blootstelling te voorkomen die tot een zoönose kan leiden. Op het bedrijf wordt hygiënisch gewerkt en al diegenen die met zieke (besmette) varkens in aanraking komen kennen de risico's op zoönosen en weten hoe hiermee om te gaan.

Maatregelen

- Werk met gezonde dieren.
- Het bedrijf heeft een vaste dierenarts.
- Varkens zijn indien noodzakelijk gevaccineerd (bijv. tegen vlekziekte en influenza)
- Zorg voor een goede bedrijfshygiëne, ontwikkel protocollen over hygiëne en geef werknemers voorlichting en instructies; handen wassen voor het eten en bij het verlaten van het bedrijf.
- Voorkom onnodig contact van erfbezoekers met de varkens.

- Er zijn instructies voor medewerkers en erfbezoekers over hygiëne; douchen, handen wassen, omkleden, schoenen wisselen, waar wel en waar geen toegang, e.d.
- Kwetsbare werknemers zoals zwangeren lopen extra risico en krijgen aanvullende maatregelen. Zie onderwerp "Zwangerschap en Arbeid".
- Zorg voor een goede stalventilatie.
- Gebruik de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen. Zie "persoonlijke beschermingsmiddelen".
- Geef werknemers en derden voorlichting en instructies: over de mogelijke gevaren voor de gezondheid, de te treffen voorzorgsmaatregelen die op het bedrijf van toepassing zijn en de bestaande hygiënische voorschriften en het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen. Neem in geval van twijfel contact op met de vaste dierenarts, bedrijfsarts en/of huisarts.

Checklist

- Houd je aan de protocollen over hygiënisch werken. Hoe strikter de hygiëne hoe minder kans op Salmonella.
- Volg de voorlichting of instructie die de werkgever periodiek organiseert. Dit is verplicht.
- Meld onhygiënische situaties bij de werkgever.
- Raak geen dode of zieke varkens aan zonder de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Gebruik zo nodig huid- en/of adembeschermingsmiddelen. bijvoorbeeld bij schoonspuiten met de hogedruk reiniger een FFP3 filter gebruiken.
- Was handen bij pauzes en beëindiging van werkzaamheden. Gebruik wegwerphanddoekjes.
- Was een wondje goed uit met water (en zeep) en ontsmet met alcohol (70%) of jodium. Dek het wondje af met pleister of verband.
- Ga bij gezondheidsklachten naar de huisarts en bedrijfsarts.
- Niet roken, eten of drinken in dierenverblijven.

Toelichting op de maatregelen

Algemeen

- Bedrijfsbeleid gericht op hygiënisch werken moet aanwezig zijn. Hierin wordt periodiek voorlichting en instructie gericht over de risico's en hoe ermee om te gaan aan de werknemers, stagiaires en erfbezoekers.

Bij ziekte werknemer

- In geval van ziekte bij een werknemer : consulteer de bedrijfsarts en vermeldt dat je contact hebt met dieren!

Zwangeren en kwetsbare werknemers

- Werknemers en stagiaires melden zo snel mogelijk aan de werkgever als ze zwanger zijn.
- Let extra op hygiëne zoals handen wassen, douchen voor- en na het werken in de stal, omkleden, geen hogedrukspuit, e.d.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Zorg dat men de handen kan wassen na contact met varkens en mest. Handen afdrogen met wegwerp handdoek. Geef een handen was instructie (zie bijlage).
- Zorg voor EHBO materiaal zodat wondjes verzorgd kunnen worden.
- Laat besmette kleding en laarzen achter op het bedrijf. En dat deze gewassen worden op het bedrijf apart van privé kleding.
- Wissel van schoenen of borstel schoenen schoon bij vertrek van het bedrijf.
- Kadavers worden niet met blote handen aangeraakt.

Wat u verder nog moet weten

- Hanteer bij uitbraken van dierziekten de protocollen van het ministerie en NVWA en GD.
- Werknemers met verminderde weerstand (door ziekte of medicijngebruik) en zwangeren zijn extra kwetsbaar. Vraag de vaste dierenarts of er risico's voor hen zijn op het bedrijf.

Meer informatie

- Bijlage 1 Belangrijke zoönosen in de varkenshouderij
- Bijlage 2 Handen was instructie
- [Website van het RIVM](#)
- [Kennissysteem Infectieziekten en Arbeid](#)
- [Gezondheidsdienst voor dieren](#)